

TARTU LINNAVOLIKOGU

INFORMATSIOON

Tartu

29.08.2023 nr LVK-I-0062

**Informatsioon linnavolikogu
keskkonnakomisjonile keskkonna valdkonna
2023. aasta uuringutest ja projektidest**

Tartu Linnavolikogu keskkonnakomisjoni 6 septembri 2023. a päevakorras on ülevaate saamine keskkonna valdkonna uuringutest ja projektidest 2023. aastal.

Käesolevaga esitatakse ülevaade linnavalitsuse erinevate osakondade poolt tellitud keskkonnavaldkonna uuringutest või projektidest.

Linnamajanduse osakond

	Valdkond	Uuring	Projekt, uuring vms	Maksumus (sh km)
1	Jäätmed	Segaolmejäätmete sortimisuuring	uuring	37 800
2	Jäätmed	Tartumaa ringmajanduse teekaardi I etapp (tööriist)	projekti Treasure raames	12 480
3	Jäätmed	Ringmajanduskeskuse arhitektuurikonkurss	ettevalmistamisel	
4	Jäätmed	Jäätmete liigiti kogumise hindamise projekt Prügi Bingo	projekt	4 320
5	Jäätmed	Jäätmevaldajate nõustamine projekti Prügi Bingo Pro raames	projekt	3 384
6	Jäätmed	Jäätmejaamade tasuvusuuring	uuring	16000?
7	Reostus	Madruse 24 geodeetiline uuring	uuring	1 752
8	Reostus	Madruse 24 seisukorra parendamise eksperthinnang	uuring	1 440
9	Vesi	Supilinna tiigi puhasamine	projekt	177 256
10	Vesi	Ilmatsalu, Haage, Rahinge, Tüki paisjärvede niitmine	projekt	8 640
11	Vesi	Saare tiigi niitmine ning setete mahu määramine	uuring-projekt	1 176
12	Vesi	Kalade tellimine Ilmatsalu ja Rahinge paisjärvedesse		930
13	Vesi	Rõhu paisu likvideerimine	projekteerimine	6 228
14	Vesi	Reoveekogumisala piiride muutmise töö	uuring, projekt	9 360
15	Vesi	Sademevee eksperthinnang	eksperthinnang	6 960
16	Õhk	NO2 analüüsid difusioonitorudega	uuring	2 758
17	Õhk	Müra vähendamise tegevuskava koostamine	uuring, tegevuskava	18 960
18	Õhk	Müra mõõtmised Haagel	uuring	768

Jäätmete valdkond

1. Segaolmejäätmete sortimisuuring tellitakse perioodiliselt iga nelja aasta järel ning selle raames analüüsitakse, mida sisaldavad Tartu linna segaolmejäätmed. Uuring viiakse läbi neljal aastaajal kaasates erinevate piirkondade segaolmejäätmed (kesklinn, Variku, Annelinn jms).

2023. a on teostatud kevadine ja suvine vaatlus. Võrreldes 2019. aasta Tartu sortimisuuringu suvise tulemustega iseloomustas käesolevat aastat väiksem paberi ja papi ning metalli sisaldus. Suurenenud olid aiapäätmete ja muu põleva materjali kogus.

2019. a uuring

2. Projekti Treasure raames koostati Tartu maakonna ringmajanduse teekaardi lähteolukorra analüüs, võrreldi erinevate omavalitsuste jäätmeteket ja käitlusviise. Lähteolukorra analüüs on aluseks järgmiste tööde (ringmajanduse teekaardi ja jäätmekava koostamine).

3. Arhitektuurikonkurss

Tartu linna uue ringmajanduskeskuse asukohaks on valitud kinnistu aadressiga Raudtee tn 89, Tartu. Koostöös linnavarade osakonnaga valmistatakse ette arhitektuurse lahenduse konkursi hange. Konkurss viiakse läbi 2023. aasta sügisel. Arhitektuurse lahenduse projekt valmib eeldatavasti 2024. aastal.

4. Prügi Bingo raames koostati jäätmevaldajate registri andmete põhjal juhuvalim segaolmejäätmete konteinerite kohtvaatlusteks. Jäätmemahuti tühjendamise järgselt hinnati jäätmete liigiti kogumise vastavust Tartu linna jäätmehoolduseeskirja nõuetele.

2023. a suvel analüüsiti 185 jäätmetekkekohta, jäätmevaldajad said linna poolse tagasiside ja nõustamise. 90% juhtudest sisaldasid segaolmejäätmete mahutid taaskasutatavaid materjale (näiteks biojäätmed 133 juhul, plast- ja metallpakend 151 juhul). Ohtlikke jäätmeid tuvastati 8 juhul.

5. Prügi Bingo Pro raames analüüsiti jäätmevaldajate registrit, mille käigus selgitati välja jäätmevaldajad, kus segaolmejäätmete kogused on anomaalselt suured. Valimisse sattunud jäätmevaldajatele korraldati järgmised tegevused - kõne, konteinerite vaatlus, jäätmenõustamine. Eesmärk oli selgitada välja jäätmete liigiti kogumise hetkeseis ja vajadusel mõjutada jäätmevaldajat jäätmekäitumist muutma. Ühtlasi saadeti probleemsetel juhtudel märgukirjad. Valimis oli 22 jäätmevaldajat.

6. Tasuvusuuring Tartu linna jäätmejaamade võtmiseks linna haldusesse.

Tasuvusuuringu eesmärk on saada ülevaade Tartu linna jäätmejaamade kulude ja tulude voogudest ning hinnata jäätmejaamade halduse muutmise kasumlikkus/kahjumlikkus rahalises vääringus.

Tartu linna kaks jäätmejaama (aadressidel Jaama tn 72c ja Selli tn 19) on aastaid olnud hallata riigihankega valitud ettevõtja poolt. Riigihanke tulemusel sõlmitud leping on nii töövõtjale kui ka tellijale siduv kogu lepingu perioodiks, mis on muutunud jäätmejaamade arendamise ringmajandusekeskusteks väga aeglaseks protsessiks. Selleks, et kiirendada ringmajanduse ideede elluviimist, oleme kaalunud jäätmejaamade haldamise üleviimist mõne Tartu Linnavalitsuse sobiva allasutuse kätte. Siinkohal oleme eeskujuks võtnud Tallinna linna jäätmejaamade halduse korralduse.

Reostuse valdkond

7. 2023. aastal telliti Tartu linnale kuuluva kinnistu Madruse tn 24 geodeetiline uuring. Eesmärgiks oli välja selgitada, millega oli ala täidetud ning millised olid erinevate

täitekihtide paksused. 0,6-1,6m paksusele täitepinnase kihile oli iseloomulik ehitusprahi esinemine kogu intervallis, ehitusprahina esines tellise, tänavasillutise, asfaldi, betooni ja puidu purustatud jäätmeid, kuid esines ka terveid telliseid ja tänavasillutis kive.

8. 2023. a telliti eksperthinnang leidmaks parimad lahendused Madruse 24 kinnistul edasisteks tegevusteks. Eksperthinnangu kohaselt oli soovitusel sulgeda alale juurdepääs, et vältida edasist prügistamist, eemaldada alalt suuremad ehitusprahi tükid, kujundada laugemaks kaldaäär jms.

Vee valdkond

9. Supilinna tiigi puhastustöödega on alustatud vastavalt lepingule, töid teostab OÜ Nivoo.

10. Ilmatsalu, Haage, Rahinge, Tüki paisjärvede niitmine.

2023. aastal laiendati niidetavate alade pinda ning esmakordselt niideti Tüki paisjärv. Paisjärvede niitmine ja veetaimestiku eemaldamine toimus 15. juulist kuni 15. augustini k.a. Tööde planeerimise võeti aluseks 2022. a valminud „Tartu linna territooriumil asuvate veekogude inventuuri ja hoolduse rakenduskavale perioodiks 2023 – 2027“ (edaspidi Rakenduskava).

11. Saare tiigi niitmine ning setete mahu määramine tulenesid Rakenduskavast ja elanike pöördumistest. Tööd alustades selgus, et sette maht tiigis on väike ning tiigi niitmist ei saa teostada, kuna tiik on tihedalt veetaimi täis kasvanud. Olukorrast tulenevalt teostati tiigist veetaimede eemaldamine. Tiigist eemaldatud taimematerjali äraveoks on kuulutatud välja hange ning töid teostatakse 2023. aasta 35. ja/või 36. nädalal.

12. Kalade tellimine Ilmatsalu ja Rahinge paisjärvedesse

Tulenevalt Rakenduskava soovitustest, kasutada Ilmatsalu ja Rahinge paisjärvede eutrofeerumise aeglustamiseks biomanipulatsiooni, on tellitud 36 000 röövtoidule läinud haugi maimu koos transpordi ja vette laskmisega. Biomanipulatsioon on paisjärve ökosüsteemi mõjutamine bioloogiliste vahenditega, muutes veekogu toiduahelaid.

13. Rõhu paisu likvideerimise projekteerimine

Rõhu paisjärv ei ole olnud üle kahekümne aasta kasutuses. Raudbetoonist kaevregulaator on täielikult lagunenu ja seda ei ole võimalik rekonstrueerimisega taastada. Pais ei ole ehitisregistrisse kantud. Paisutust ei toimu, paisjärv on kinni kasvanud, endisel paisutuslal kasvab võsa ja kõrge rohttaimestik. Kalade läbipääsu tagamine ei ole paisul olnud vajalik, kuna veekogu on kalastikule elupaigaks sobimatu. Paisutuse veetasemete vahe on olnud 0,25 m, mille puhul ei ole paisule ka veeluba väljastatud.

Eesmärk on koostada projekt, mille alusel likvideerida Rõhu paisuvare, korrastada paisjärve ala, kujundada kaldaalad ja anda ojale vaba voolusäng. Eesmärk on kõrvaldada kõik paisu mõjud, et tulemuseks oleks loodusilmeline ala, millel puudub hooldusvajadus.

14. Reoveekogumisala piiride muutmise töö

Koostatud töö põhjal esitatakse kliimaministeriumile taotlus reoveekogumisalade muutmiseks ja moodustamiseks.

Lähtuvalt Tartu linna üldplaneeringu 2040+ 16. peatükis ja Tartu linna ühisveevärgi ja -kanalisatsiooni arendamise kavas aastateks 2022-2040 3.8. peatükis toodud reoveekogumisala muutmise ja moodustamise ettepanekutest teeme ministeriumile ettepaneku üle 2000 ie reostuskoormusega Tartu reoveekogumisala muutmiseks, alla 2000 ie reostuskoormusega Ilmatsalu, Rahinge ja Vorbuse reoveekogumisalade muutmiseks ning alla 2000 ie Haage reoveekogumisala moodustamiseks.

15. Sademevee eksperthinnang

Töövõtja Eesti Maaülikooli ülesandeks on selgitada välja optimaalne sõidukite arv parklas, millest alates kohustada parkla rajajat paigaldama sademevee puhastamiseks õlipüüdur (või ka liiva- ja mudapüüdur). Töövõtja annab hinnangu tuginedes olemasolevatele andmetele, arvutustele ja ekspertkogemustele. Hinnang on aluseks Tartu linna ühisveevärgi ja -kanalisatsiooni kasutamise eeskirja muutmiseks. Kehtiva eeskirja kohaselt tuleb üle 10-kohalistele autoparklatele ette näha reovee puhastamine muda-õlipüüduri, kuid kuna tänapäeva sõidukite tehniline seisund ja elektriajamiga sõidukite levik on vähendanud sõidukitelt sademevette jõudvate ohtlike ainete hulka, siis on põhjust arvata, et kirjeldatud künnist on mõistlik suurendada.

Õhu valdkond

16. NO₂ analüüsid difusioonitorudega - mõõtmisi viib läbi OÜ Eesti Keskkonnauuringute Keskus ja seda on tehtud iga-aastaselt alates 1996. aastast. 2023. a mõõdetakse NO₂ foonikontsentratsiooni Tartu linnas 16 mõõtekohas, neli korda aastas. Sel aastal on toimunud kahed mõõtmised (veebbruar/märts ja mai/juuni). Piirväärtusest kõrgem tulemus esines II kvartalis Riia - Vabaduse pst ristmikul. Aastate vältel on olnud kõige kõrgema saastuskoormusega Riia - Kastani, Narva mnt - Puiestee, Riia - Vabaduse pst ja Võru - Aardla ristmikud. Aastate vältel NO₂ kontsentratsiooni järjekindlat suurenemist täheldada ei saa, pigem tuleb ette üksikuid halvemaid või paremaid aastaid.

[2022. a uuring Tartu kodulehel](#)

17. Müra vähendamise tegevuskava koostamine

Atmosfääriõhu kaitse seadusest tulenevalt tuleb välisõhu strateegilise mürakaardi alusel koostatud müra vähendamise tegevuskava läbivaatamine ja vajaduse korral muutmise korraldada vähemalt iga viie aasta järel. Müra vähendamise tegevuskava koostamisel lähtub koostaja Tartu linna 2022. aasta välisõhu strateegilisest mürakaardist, mis on avaldatud Tartu linna veebilehel.

Tegevuskava eesmärk on hinnata eelmiste tegevuskavade rakendamise tulemuslikkust ning leida optimaalseid meetmeid, et vältida ja vähendada müraga kokkupuutumisest tingitud kahjulikke mõjusid ja selle häirivat mõju piirkondades, kus müra mõju elanikele on suur ning kus on korraga võimalik leevendada suurema hulga elanike müraprobleemi. Eesmärgiks on ka vaiksete alade kaitse.

Tegevuskava koostab OÜ Hendrikson & Ko. Tegevuskava kinnitab Tartu Linnavolikogu, kava esitatakse kliimaministeeriumile ja avalikustatakse Tartu linna veebilehel.

18. Müra mõõtmised Haagel

Mõõdeti Tartu-Viljandi-Kilingi-Nõmme tee liikluse müra puidust müratõkkeseina taga asuva kortermaja juures. Mõõtmiste tulemusel järeldati, et mürakaitsekraani efektiivsus (sõiduteest u 50 m kaugusel) kahes mõõtepunktis mõõdetud müratasemete võrdlemise teel on A-ekvivalentsete müratasemete puhul ligikaudu 4dB. Mõõtmistulemuste alusel müratasemete ületusi Võilille tee 11a hoone juures ei esinenud (kuid müra oli üsna piirnõrmi lähedal).

Ruumiloome osakond

1. Kõige mahukam keskkonnateemaline projekt on ROHERing, mida on varasemalt juba tutvustatud ja mille kohta saab rohkem infot kodulehelt <https://tartu.ee/et/rohering>. Selle raames on kavas Jaamamõisa oja uuringute hanked (koostamisel lähteülesanded „Jaamamõisa oja kanaliseeritud osa vooluveekoguks rekonstrueerimise võimaluste väljaselgitamine“ ja „Hüdroloogilised alusuuringud Jaamamõisa oja projekteerimiseks“). Samuti on TÜ teadlased lõpetamas suviseid elustiku monitoorimisi, mille andmed laekuvad loodetavasti talveks. Eelnimetatud monitoorimisi korratakse projekti jooksul. Projekti raames tegeletakse ka elurikkust toetavate aiandusgrantide korra väljatöötamisega ning muude väiksemate projektitegevustega.

2. Kavas on Tähtvere puhkemetsade metsamajanduskava avalikustamine (kaardirakendus koostamisel, eelnõu valmib sügisel) ja tervisliku tänava hindamisjuhend (sügisel jätkub koostöö linnavalitsuse teiste osakondadega).

3. Kaudselt keskkonnateemaline on ka parkimisuuring, suunatud linnas parkimispindade vähendamisele, liikuvuskeskuste planeerimisele jms. Töö valmib 2023. a. sügisel ja tutvustatakse volikogu komisjonidele.

Linnaplaneerimise ja maakorralduse osakond

1. Koostöös AS-ga Tartu Veevärk kavandatakse sademeveesüsteemide (sh sademeveekraavide ning maa-aluste ja maapealsete sademevee puhverdussüsteemide) kaardistamist. Tegu on peamiselt endise Tähtvere valla territooriumil paiknevate kraavide süsteemi osas info uuendamise ja korrastamisega eesmärgiga koostada sademevee eesvoolude planeerimislahendus üldplaneeringuga kavandatud uushoonestatavatel aladel.

2. Rahvusvaheline projekt City Blues, mille eesmärk on sademeveelahenduste planeeringuosa koostamine Ropka tööstuse arengupiirkonnas. Selle projekti osas on kavas eskiislahendusi tutvustada linnavalitsuse istungil ja jagada täpsemat teavet ka volikogu komisjonidega.

Esimees

Esitab: **linnavalitsus, 29.08.2023 istungi protokoll nr 69**

Ettekandja: **Ülle Mauer ja Elo Kiivet**